

Struikelstenen

■ ■ ■ Sliedrecht

Nieuwsbrief - Uitgave 4 - juli 2019

Dit is de vierde nieuwsbrief van Stichting Struikelstenen Sliedrecht.

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u op een of andere manier betrokken bent bij ons mooie project: het realiseren van zo'n 40 Struikelstenen in Sliedrecht!

Naast de Nieuwsbrieven kunt u ons nieuws ook volgen via onze website en onze facebookpagina.

Facebook: facebook.com/struikelstenensliedrecht

Website: www.struikelstenensliedrecht.nl

Veertien Nieuwe Struikelstenen

Gunter Demnig komt weer naar Sliedrecht. Op dinsdag 8 oktober is hij er voor de derde keer en nog nooit legde hij zoveel stenen tijdens zijn bezoek. In 2017 waren het er elf; in 2018 tien en nu worden er veertien gelegd. Dit zal de enige keer zijn waarop er in Sliedrecht zoveel stenen (twaalf) op een en dezelfde plek gelegd worden. Sliedrecht is die dag de laatste plaats die Gunter Demnig aandoet en dat betekent dat we niet eerder dan rond 17.00 uur kunnen beginnen. Gelukkig gaat de zon dan pas om 19.04 uur onder!

We gaan u natuurlijk nog uitgebreider informeren, maar voor het moment:

- Om 17.00 uur beginnen we met het leggen van de steen voor Steven Gerrit van der Kreeft. Deze steen komt aan de westkant van het voormalige station (nu restaurant "De Heeren van Sliedrecht"). Het restaurant was ook bereid de steen voor deze Merwedegijzelaar te financieren.
- Rond 17.30 uur legt Gunter de steen voor Merwedegijzelaar Pieter Harkema. Pieter woonde (tijdelijk) met zijn ouders in de Rembrandtlaan. Toen nummer 12, maar het huidige huisnummer 20 is nu de exacte plek. De steen van Pieter is geadopteerd door zijn inmiddels overleden zus Riek en haar zoon Jan Zijlstra.
- Het slotstuk is het leggen van twaalf stenen aan de Stationsweg. Het huis is al zo'n dertig jaar geleden gesloopt, maar we kennen de plek wel precies. We gaan stenen leggen voor de Joodse familie Van Gelderen (moeder, vader en zoontje), de hoofdbewoonster mej. (want nooit getrouwd) Leentje Nederlof en de latere onderduikers de heer en mevrouw De Raaij – de Jong, moeder en zoon De Goede, de zusters Antoinette en Hester Fles, Hesters schoonzus Martha Kattenburg en Rozette van Aals.

Struikelstenen

- Ook de stenen voor al deze mensen zijn gefinancierd. Bouwbedrijf Gebroeders Blokland bekostigt de drie stenen voor de familie Van Gelderen. De steen voor schuilplaatsverlener mej. Nederlof is bekostigd door het bedrijf Drechtsteden Hypotheken & Verzekeringen. Kleindochter Josy Gubbens adopteerde de stenen van haar grootouders de heer en mevrouw De Raaij – de Jong en het Coöperatief Dividendfonds Rabobank Merwestroom stelde zich garant voor de kosten van de andere zes stenen.
- Naast de twaalf Struikelstenen overwegen wij ter plekke ook een herinneringsbord te plaatsen, waarop we iets meer over de plek vertellen. Een bord in de stijl van het bord dat zich bij het Sliedrechtse station bevindt en dat herinnert aan het spoorwegongeluk van 27 november 1942.

De verhalenavond

Onze Stichting heeft er een goede gewoonte van gemaakt om vooraf aan de legging van de stenen een informatieavond te organiseren, waarop we de verhalen over / van de mensen vertellen, waarvoor de stenen gelegd gaan worden.

De verhalenavond voor de komende legging vindt plaats op donderdag 19 september a.s. in de Dijk synagoge, Rivierdijk 51, 3361 AD Sliedrecht. De aanvang is om 19.30 uur. Iedereen is van harte welkom!

Drie Struikelstenen gelegd in Boven-Hardinxveld

Gunter Demnig komt dus op 8 oktober 2019 weer naar Sliedrecht voor het leggen van nieuwe Struikelstenen, maar op 12 maart van dit jaar was hij al in buurdorp Hardinxveld-Giessendam. Die dag legde Demnig bij het adres De Buurt 24 drie stenen voor de Joodse

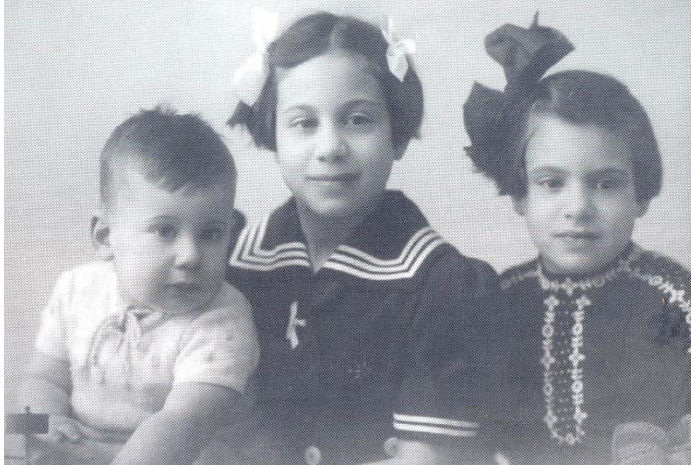

familie Meiboom: vader Barend (slager van beroep), moeder Lea en hun zoon David. Barend en Lea Meiboom zijn op 14 mei 1943 omgebracht in concentratiekamp Sobibor. Hun zoon David stierf op 31 mei 1944 in Auschwitz. Met het wegvoeren van de familie Meiboom in 1943 verdwenen de laatste Joodse bewoners uit het dorp. Initiatiefnemer voor het leggen van de drie struikelstenen waren de huidige bewoners van het pand aan de Buurt 24, de familie Hoekstra. De steenlegging werd bijgewoond door genodigden, waaronder het College van B&W van Hardinxveld-Giessendam en enkele bestuursleden van de Stichting Struikelstenen Sliedrecht.

(Nog) Geen steen voor Elly Sanders

Toen we vorig jaar de stenen legden voor Marleentje en Bertje Sanders spraken we met Joop Smaardijk (kleinzoon van Joop Hollebrands) over het idee om ook voor het oudere zusje Sanders - Elly - een struikelsteen te laten leggen.

Toen Marleentje en Bertje door hun ouders in Sliedrecht werden ondergebracht, vond Elly onderdak in Barchem. Ze verbleef daar op de boerderij van boer Johan Eggink. Ongeveer tegelijkertijd met haar broertje en zusje in Sliedrecht is Elly daar toen ook opgepakt.

v.l.n.r.: Bertje, Elly en Marleentje

Onze Stichting heeft na het gesprek met Joop contact gezocht met verscheidene instanties en mensen in Lochem (Barchem is nu onderdeel van die gemeente). We hebben contact gehad met de Stichting "Synagoge Lochem", het Historisch Genootschap Lochem, mevrouw Sigger-Kettelarij - de kleindochter van boer Eggink en het schoolvriendinnetje van Elly – en de familie Van Waveren, de huidige bewoners van de oude boerderij.

En hoewel iedereen het initiatief van de Struikelstenen in meer of mindere mate een warm hart toedraagt, is de medewerking aan een steen voor Elly niet van de grond gekomen. Wat daarbij een rol speelt, is dat de boerderij "in the middle of nowhere" staat; samen met een andere boerderij aan een privéweg. Die weg komt uit op een vijfsprong zo'n 300 meter van de boerderij. Voetgangers zijn daar nauwelijks; het leggen van de steen bij de boerderij zou dan ook alleen voor de bewoners en directe bezoekers van de boerderij zinnig zijn. Ook gelet op de andere reacties hebben we besloten voor het moment onze plannen en acties even op de plank te leggen.

Struikelstenen app

Een tijdje geleden plaatsten wij een oproep voor iemand die voor ons een app kon 'bouwen'. Hoewel we iemand hebben gevonden die ons hiermee zou kunnen helpen, heeft zich een andere optie aangediend. We zijn uitgenodigd door Stichting 19 september uit Eindhoven om aan te sluiten bij hun Struikelstenen-app.

Met deze app kunt u niet alleen de Struikelstenen in Eindhoven, maar ook in andere steden in Nederland vinden.

Op dit moment zijn wij druk bezig met het toevoegen van de informatie over de Sliedrechtse Struikelstenen. Als dit is afgerond, informeren wij u uiteraard weer via deze Nieuwsbrief en via onze Facebookpagina en website.

Schoonmaakkistjes voor Struikelstenen uitgereikt aan scholen

Op maandag 15 april jl. heeft Stichting Struikelstenen Sliedrecht schoonmaakkistjes uitgereikt aan leerlingen van de Calvijnschool, het Griendencollege en de Oranje Nassauschool. Voorzitter Rien Visser sprak de aanwezige scholieren en hun leerkrachten toe. Hierna hield burgemeester Van Hemmen een kleine toespraak om vervolgens in zijn rol als lid van het Comité van Aanbeveling de kistjes uit te reiken.

Het schoonmaakkistje voor de Prins Willem Alexanderschool werd later op de middag uitgereikt. Ook daar waren 45 leerlingen aanwezig. De kistjes zijn gevuld met het benodigde materiaal om de kleine monumentjes te onderhouden. Elke school krijgt een aantal vaste stenen voor zijn rekening. Dit jaar zullen de leerlingen 2x in actie komen om de stenen te poetsen. Donderdag 16 mei (de dag dat de Merwederazzia plaatsvond) en 3 oktober.

Schoonmaken en het verhaal blijft verteld worden

Het klinkt wat oneerbiedig, maar een estafette was het eigenlijk wel. Door leerlingen van vier Sliedrechtse scholen zijn op donderdag 16 mei tussen half negen 's morgens en half 3 's middags op acht verschillende plekken in ons dorp de zogeheten Struikelstenen opgepoetst. Voor deze datum was gekozen, omdat het die dag exact 75 jaar geleden was dat de Merwederazzia plaatsvond, waarbij vele jonge mannen als gijzelaar werden opgepakt en weggevoerd. Elf jongens uit Sliedrecht kwamen niet meer thuis. Ook voor hen komen er in ons dorp Struikelstenen (er zijn er reeds vier gelegd).

Van alle gelegde stenen is het vuil weggeveegd en daarna gingen de scholieren aan de slag met koperpoets. Overal liggen de stenen er nu weer glimmend bij en vallen ze weer op met het doel mensen te laten "struikelen". Niet letterlijk natuurlijk, maar in figuurlijke zin: struikelen met hoofd en hart. Het spits werd afgebeten door groep 8 van de Prins Willem Alexanderschool (locatie Valkweg). Bestuurslid Gerrit Venis vertelde bij Rivierdijk 414 het verhaal van de Joodse familie Simon den Hartog en daarna startte de poetsbeurt.

Bestuurslid Rien Visser ging rond 9.00 uur met een groep van 24 leerlingen van de Calvijnschool naar Stationsweg 198 om daar de steen voor Merwedegijzelaar Teunis Ceelen te poetsen. In de tuin van de huidige bewoner las Rien Visser het verhaal van Teunis Ceelen voor. De huidige bewoner vulde dit aan door te vertellen wat er aan de razzia vooraf ging en de dubbele gevoelens die daarover zijn. Daarna gingen de kinderen serieus de steen en de omgeving schoonmaken. In de woning daarnaast op Stationsweg 196, woont mevrouw Ceelen (92), een schoonzus van Teunis. Zij kwam naar buiten en vertelde haar deel van het verhaal.

's Middags rond half één verwelkomde Bestuurslid Anja van der Starre vier jongens van het Griendencollege met een docent aan de Parallelweg 6. Bij dit voormalige woonhuis van Merwedegijzelaar Pieter van Hemert gingen vier leerlingen aan de slag met het onkruidvrij

maken van de plaats waar de steen ligt en daarna natuurlijk het poetsen. Dat had effect! Daarna ging de reis naar de Molendijk 160 en Molendijk 25, waar respectievelijk de stenen voor de Merwedegijzelaars Klaas Görtemöller en Arie de Kluijver met dezelfde aandacht werden schoongemaakt. Anja vertelde op de locaties de trieste verhalen van Pieter, Klaas en Arie.

Tenslotte ging bestuurslid Maria Stam met leerlingen van de Oranje Nassauschool naar de Adriaan Volkeringel 22 en 25 voor onderhoud aan de stenen van de Joodse families Kleinkramer en Hartog den Hartog. Ook de stenen voor de onderduikkinderen Bertje en Marleentje in de Hugo de Grootstraat werden met aandacht schoongemaakt. Gerrit Venis had in de ochtend op school de verhalen achter deze stenen al aan de leerlingen verteld. Stichting Struikelstenen Sliedrecht dankt de betrokken scholen en hun leerlingen voor hun inzet!

Voor het schoonmaken

Na het schoonmaken

Privacyverklaring

In de vorige nieuwsbrief kondigden wij al aan dat we werkten aan een privacyverklaring voor op onze website. Deze staat ondertussen online. Mocht u naar aanleiding hiervan vragen hebben, aarzelt u dan niet en neem contact met ons op.

Tot slot

Als u onze nieuwsbrief niet (meer) wenst te ontvangen, kunt u zich afmelden door een e-mail te sturen naar info@struikelstenensliedrecht.nl

Meer informatie over de mensen waarvoor stenen gelegd zijn/gaan worden vindt u op onze website: www.struikelstenensliedrecht.nl, of volgt u ons op [facebook.com/struikelstenensliedrecht](https://www.facebook.com/struikelstenensliedrecht). Met vragen en/of opmerkingen kunt u ons mailen: info@struikelstenensliedrecht.nl.